

Harmonisatie van Rode Lijsten in Europa

Hans de Iongh

Hoewel in alle landen in Europa Rode Lijsten van bedreigde soorten een belangrijk beleidsinstrument vormen, soms zelfs verankerd in nationale wetgeving, bestaat er een grote variatie in doelstellingen, taxonomische groepen, geografische schaal en de Categorieën en Criteria (C&C), die worden toegepast. Soms worden verouderde of aangepaste IUCN C&C gehanteerd, soms een geheel eigen set van C&C. Ook de doelstellingen van de Rode Lijsten kunnen verschillen van directe prioritering voor natuurbeschermingsacties tot alleen het weergeven van het uitstervingsrisico van soorten. De geografische schaal varieert van het niveau van een gemeente tot de gehele Europese regio. De Rode Lijsten in Europa zijn daardoor onderling niet vergelijkbaar en afstemming op Europees niveau is moeilijk of onmogelijk.

In dit artikel wordt een pleidooi gehouden voor een betere afstemming van de doelstellingen en methodologie van Rode Lijsten van bedreigde soorten in Europa.

Historie IUCN Rode Lijsten programma

Rode Lijsten zijn wetenschappelijke verslagen van de status van bedreigde planten en dieren. Doel van het opstellen van Rode Lijsten voor het Red List Programme van de IUCN is het weergeven van het risico van uitsterven van een soort. Andere Rode Lijstsystemen (zoals die in Duitsland) hebben vaak aanvullende doelen, zoals het prioriteit geven aan bepaalde natuurbeschermingsacties.

De eerste Rode Lijsten werden in 1966 gepubliceerd door de World Conservation Union onder de naam 'Red Data Book'. Deze Red Data Books werden nog opgesteld door middel van 'Deskundigen Panels', volgens een niet erg transparant proces en met het risico van een subjectieve invloed van individuele deskundigen.

In 1994 werden de eerste C&C door het IUCN geaccepteerd, waarbij voor het eerst een objectiever en transparanter toetsingskader werd aangeboden.

In 1996 zette het World Conservation Congress van IUCN in Montreal een consultatief proces (Review Process) in werking, met als doel een evaluatie en uiteindelijk bijstelling van de bestaande C&C, dat pas in januari 2001 zou worden afgerond met de publicatie van de voorlopig laatste versie van IUCN Categorieën en Criteria (versie 3.1; fig. 1, tabel 1). Nederlandse deskundigen hebben een bij-

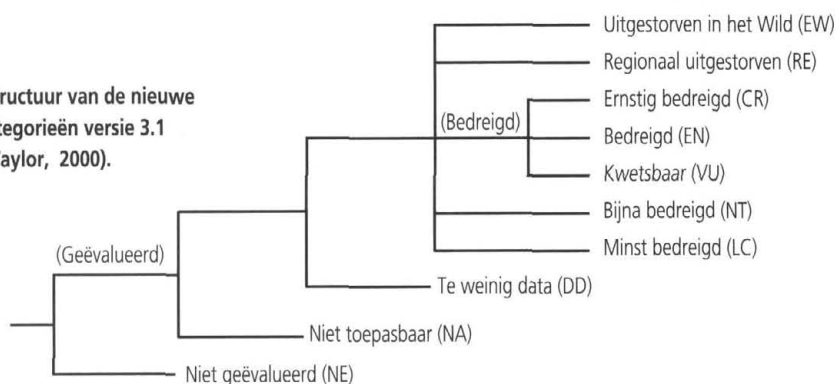
drage geleverd aan dit consultatieve proces tijdens een Rode Lijsten workshop in Leiden in maart 1998 (de Iongh & Prins, 1998).

Versie 3.1 de standaard

Volgens het IUCN Red List Programme in Cambridge zal vanaf 2001 voor de komende jaren de huidige set C&C (versie 3.1.) de standaard zijn, omdat voor de consistentie en vergelijkbaarheid veranderingen ongewenst zijn. Met behulp van deze nieuwe C&C stelt IUCN ook de

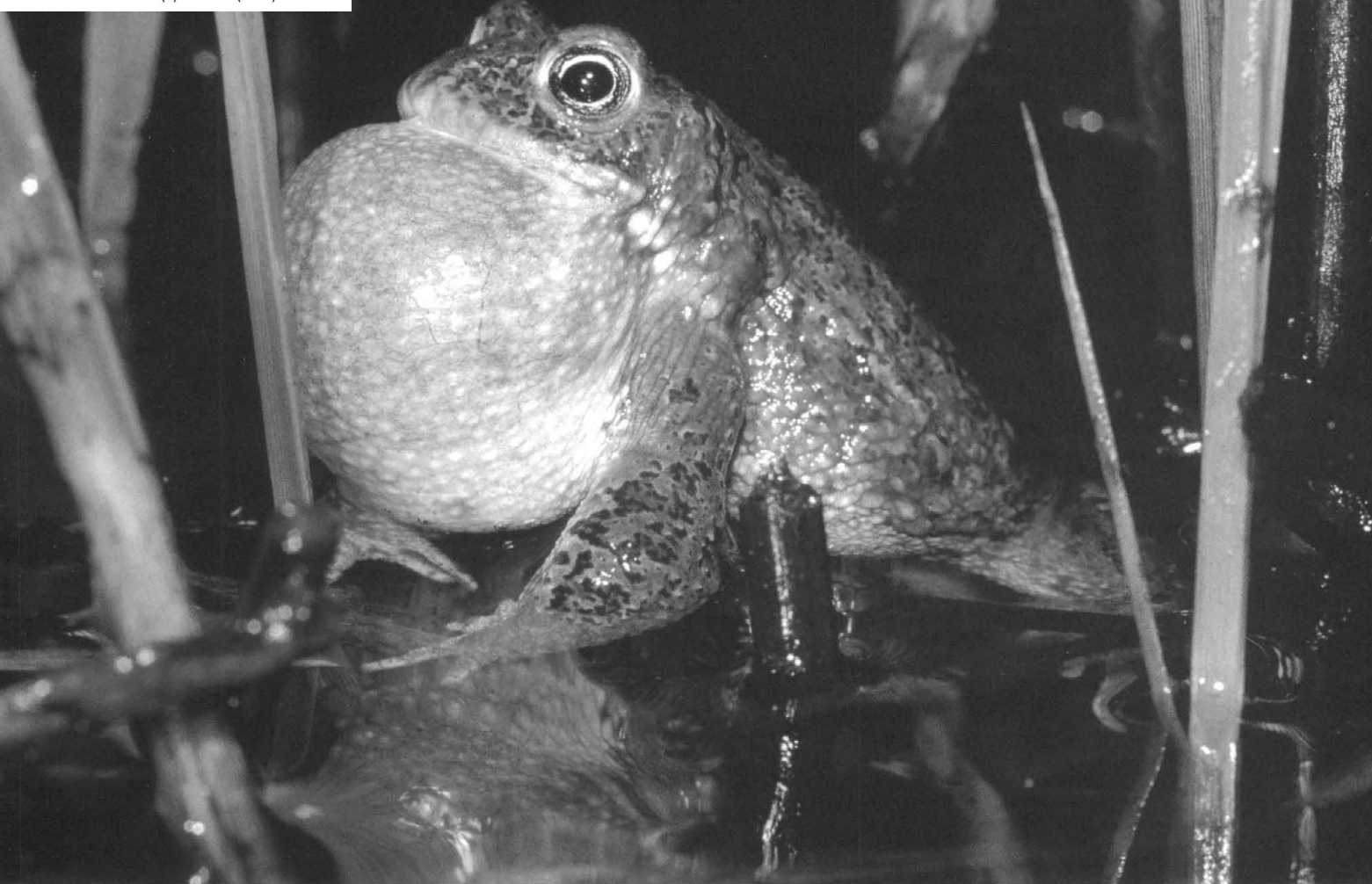
Global Red Lists op, die de soorten die wereldwijd bedreigd zijn weergeven. Deze lijsten kunnen jaarlijks worden geactualiseerd. Nieuwe soorten-evaluaties moeten vóór 31 augustus van ieder jaar worden ingediend. Bezwaarschriften tegen deze evaluaties kunnen vóór 30 april van ieder jaar bij een Beroepscommissie worden ingediend. Medio november van ieder jaar stelt de IUCN Sub-committee of Red List Standards de nieuwe lijst vast, die januari van het volgende jaar op het Internet (<http://www.redlist.org>) te raadplegen is.

Fig. 1. Structuur van de nieuwe IUCN Categorieën versie 3.1 (Hilton Taylor, 2000).

Criterium	Korte omschrijving
Criterium A	Een waargenomen, geschatte, berekende of verwachte reductie van populatie-omvang, gebaseerd op een afname over de laatste 10 jaren of over 3 generaties (welke langer is, is van toepassing).
Criterium B	De grootte/ fragmentatie van- en afname/toename (fluctuaties) in het geografische verspreidingsgebied en/of de oppervlakte van het aantal rasterblokken waar de soort voorkomt.
Criterium C	Een afname in het geschatte aantal volwassen individuen in een populatie en de populatiestructuur.
Criterium D	Het totale geschatte aantal volwassen individuen in een populatie.
Criterium E	Een kwantitatieve analyse, die de kans op het uitsterven in het wild weergeeft.

Tabel 1. De volgende Criteria gelden volgens C&C versie 3.1.

Regionale toepassingsrichtlijnen

Regionale toepassingsrichtlijnen (regional application guidelines) zijn ontwikkeld door IUCN, om bij het vaststellen van de Rode Lijststatus rekening te kunnen houden met de status van populaties van dezelfde soort in de nabijgelegen regio (fig. 2).

Bij het gebruik van de regionale toepassingsrichtlijnen is gekozen voor het geven van cenduidige definities van begrippen als populatie, populatie-omvang, sub-populatie, volwassen organismen, generatie, reductie, continue afname, extreme fluctuaties, sterke fluctuaties, ernstige fragmentering, verspreidingsgebied, leefgebied en locatie.

Het gaat bij de regionale toepassingsrichtlijnen vooral om populaties in aangrenzende gebieden van buurlanden. Door een toepassing van deze richtlijnen kan een opwaardering (upgrading) of een bijstelling naar beneden (downgrading) plaatsvinden. Bij de regionale toepassingsrichtlijnen is een protocol ontwikkeld waarbij een aantal stappen doorlopen wordt. Zo wordt de bestaande status van een soort bijvoorbeeld getoetst of de soort wel of geen broedende migrant is, of de populatie onderhevig is aan immigratie van individuen die kunnen overleven in het gebied, of er verwacht wordt dat deze immigratie afneemt en of de populatie beschouwd wordt als een reservoir (sink).

Dit laatste betekent, dat de populatie zichzelf niet in stand kan houden zonder migratie van buitenaf.

Variatie in Rode Lijsten in Europa

In Europa zijn meer dan 2.000 Rode Lijstpublicaties bekend, die betrekking hebben op een totaal van 3.701 Rode Lijsten. Hiervan betreft een aantal van 139 z.g. Global Red Lists, waarin Europa meegenomen is, 94 Rode Lijsten zijn opgesteld voor de gehele Europese regio en de resterende 3.468 betreffen nationale of regionale (nationale of sub-nationale) Rode Lijsten (Köppel et al., 2003). Van deze 3.468 Rode Lijsten, afkomstig van 49 Europese landen of regio's, zijn er 1.810 afkomstig uit Duitsland, 204 uit Oostenrijk en 144 uit Finland. Gemiddeld zijn er zo'n 77 Rode Lijsten voor elk van de 49 geëvalueerde Europese landen.

De 3.701 Rode Lijsten in Europa zijn opgesteld op verschillende schaalniveaus: administratief (gemeenten, provincies, deelstaten, landen, Europese Unie) maar ook voor bio-geografische gebieden (berggebieden, wetlands zoals de Waddenzee).

De systematische groepen waarvoor 3.701 Rode Lijsten in Europa zijn opgesteld verschillen per land of regio; degenen die het meeste behandeld worden zijn in volgorde van belangrijkheid:

1) Vaatplanten, 2) Vogels, 3) Amfibieën

De Rugstreeppad (*Bufo calamita*) staat wel op Annex IV van de Habitatrichtlijn als beschermde soort, maar is geen Nederlandse Rode Lijstsoort (foto: R. Krekels/Foto Natura).

en Reptielen, 4) Vissen en Lampreien, 5) Zoogdieren, 6) Vlinders en Nachtvinders, 7) Mossen en Levermossen, 8) Kevers en 9) Slakken.

Het merendeel van de 3.701 Rode Lijsten in Europa is opgesteld met afwijkende C&C, waardoor ze onderling niet vergelijkbaar zijn.

De toegekende status op een Rode Lijst kan grote consequenties hebben voor investeringen die gedaan worden ter bescherming van de betreffende soorten en hun leefgebieden, omdat deze bijdragen aan natuurbeschermingsprioriteiten. De IUCN Global Red List, bijvoorbeeld, wordt gebruikt voor het opstellen van de bijlagen van de Conventie voor de internationale handel in bedreigde soorten (CITES), en heeft dus ook consequenties t.a.v. de internationale handel in bepaalde Europese soorten. Ook de nationale Rode Lijststatus kan overigens worden meegewogen bij het opstellen van de CITES bijlagen.

Uit de recent gepubliceerde Gobar Red List 2002 van IUCN blijkt dat bij toepassing van de nieuwe IUCN criteria

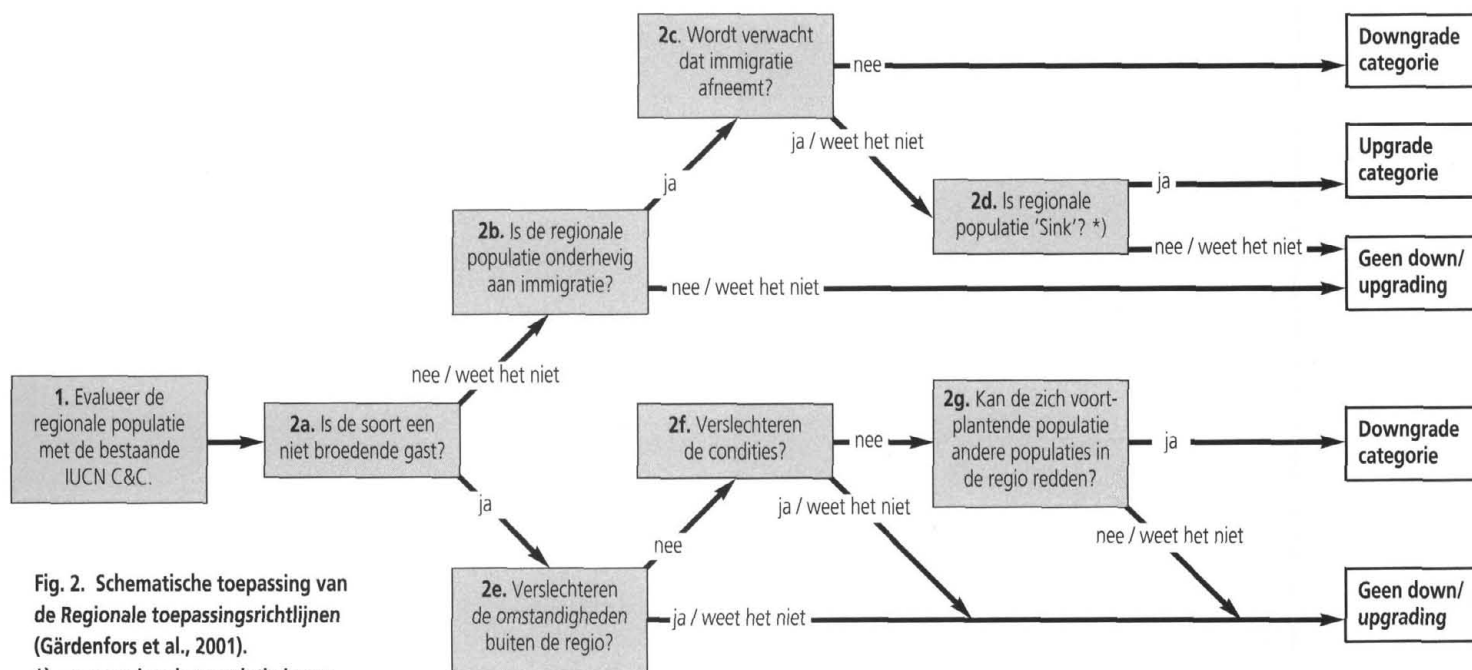

Fig. 2. Schematische toepassing van de Regionale toepassingsrichtlijnen (Gärdenfors et al., 2001).

*) = een regionale populatie is een 'Sink', als deze populatie zichzelf niet kan handhaven zonder immigratie van buitenaf.

(versie 3.1.) in Europa 43 zoogdiersoorten, 15 vogel-, 13 reptielen-, 9 amfibieën- en 64 vissoorten bedreigd worden met uitsterven (en wereldwijd, omdat die soorten alleen in Europa voorkomen). Een deel van deze soorten staat in de bijlagen van CITES.

Regionale (Europese, nationale, subnationale) Rode Lijsten zouden ook een bijdrage moeten leveren aan het opstellen van de Bijlagen van de Europese Habitat- en Vogelrichtlijn. Bijlage I van de Vogelrichtlijn richt zich op vogelsoorten, die in Europa zeldzaam zijn (bijvoorbeeld Aalscholver, Velduil en Zwarte stern). Via Bijlage II van de Habitatrichtlijn zijn beschermd, 'de dier- en plantensoorten van communautair belang voor de instandhouding, waarvan aanwijzing van speciale beschermingszones vereist is'. Onder deze bijlage II valt bijvoorbeeld de Zeggekorfslak, die gebruikt werd voor het belemmeren van de aanleg van de A73 in Nederland. Bijlage IV van de Habitatrichtlijn wijst op 'plant- en diersoorten van communautair belang, die strikt moeten worden beschermd'. Onder deze bijlage IV vallen bijvoorbeeld de Hamster en de Rugstreeppad, die beiden niet op de Nederlandse Rode Lijsten staan. Beide soorten zijn in Nederland gebruikt om bouwprojecten stil te leggen (bij een

hertoetsing met de nieuwe IUCN C&C zouden deze soorten overigens wel een Rode Lijststatus verwerven).

Vergelijkbaarheid van Rode Lijsten in Europa

De genoemde Bijlagen worden periodiek bijgesteld. Zo zijn de Bijlagen van de Vogelrichtlijn al drie keer bijgesteld, die van de Habitatrichtlijn twee keer. Deskundigen zijn het erover eens dat veel Europese landen Categorieën en Criteria gebruiken die niet altijd het risico van uitsterven voldoende weergeven. Hierdoor wordt het moeilijk om de Rode Lijststatus zonder correctiefactor toe te passen bij de herziening van de Bijlagen van de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn. Dit is waarschijnlijk ook de belangrijkste reden, dat zelden Rode Lijstsoorten meegenomen worden in het vaststellen van Ecologische Netwerken in Europa (Bennett, 2003).

Grotere vergelijkbaarheid van Rode Lijsten in Europa door het toepassen van vergelijkbare C&C zou leiden tot meer harmonisatie binnen Europa, in het kader van de bestaande Conventies en Europese regelgeving.

Het is echter niet zo, dat internationaal op de IUCN-categorieën afgestemde Rode Lijsten (Global Red Lists en Europese Rode Lijsten) de overige regionale (nationale) lijsten overbodig maken. 'Nationale lijsten', naast 'internationale lijsten' hebben wel degelijk een toegevoegde waarde. Vaak zijn die ingebed in

nationale of regionale wetgeving en beleid. Ook hebben deze lijsten vaak lokaal een belangrijke politieke of emotionele waarde.

Ondanks dit lokale belang, vormt het gebrek aan vergelijkbaarheid van de verschillende regionale/nationale Rode Lijsten een probleem voor de uitvoering van een effectief beleid in de Europese regio.

Internationaal harmoniseren kan (en moet) daarom, maar maakt 'traditionele' nationale Rode Lijsten niet overbodig, net zo min worden internationale lijsten overbodig door de nationale. Elk van deze lijsten is schaalgebonden en is nuttig in relatie tot de overeenstemmende gelaagdheden van politieke en administratieve verantwoordelijkheid.

Het is wel zo, dat door verschillen in schaalgrootte de status van soorten verandert. Zo kan een soort, die niet op een Europese Rode Lijst staat, wel op een nationale Rode Lijst voorkomen, omdat die soort in dat bepaalde land bedreigd is. Omgekeerd komt ook voor. De Rode Lijsten op nationaal niveau geven daarom meestal een aantal andere soorten weer dan die op Europees niveau, omdat deze soorten weliswaar op nationaal niveau met uitsterven bedreigd zijn, maar internationaal (bijv. in Europa) niet of in mindere mate. Ook het overstappen tot andere rastersystemen op nationaal of Europees niveau (bijv. van 5x5 km atlasblokken naar z.g. 1x1 km uurhokken) kan leiden tot een verandering in Rode Lijststatus van een soort.

Nederlandse beleid t.a.v. Rode Lijsten

Inmiddels zijn er weliswaar steeds meer Europese landen gebruik gaan maken van de nieuwe IUCN C&C (o.m. Finland, Zweden, Zwitserland, Verenigd Koninkrijk), maar een groot aantal landen, waaronder Nederland, hanteert nog steeds eigen C&C. Nederland voert momenteel een beleid waarbij zowel Rode Lijsten als doelsoorten worden gebruikt en heeft voorlopig niet gepland de nieuwe IUCN C&C op alle nieuwe Rode Lijsten toe te passen (Bal et al., 2001). Wel is er een proefproject in voorbereiding voor de herziening van de Rode Lijst van vogels. In 2002 waren negen Nederlandse nationale Rode Lijsten officieel gepubliceerd in de Staatscourant (zoogdieren, vogels, vlinders, reptielen & amfibieën, paddestoelen, korstmossen, libellen, krekels & sprinkhanen en zoetwatervissen), die tot stand kwamen op basis van nationale Categorieën en Criteria.

Er is kritiek op het Nederlandse toetsingskader voor Rode Lijsten (dat gebaseerd is op verspreiding in atlasblokken en trend) en de beleidsaandacht voor Rode Lijsten:

- De correctiefactoren die worden toegepast voor de verschillende Rode Lijsten kunnen de toets der wetenschappelijke kritiek niet doorstaan (Heijerman & Turin, 1999; van Strien, 1999);
- Hoewel in het Meerjarenprogramma uitvoering soortenbeleid 2000-2004 (Min.v.LNV, 2000) wordt gesteld dat door middel van de Rode Lijsten periodiek de balans wordt opgemaakt hoe goed en slecht het gaat met een bepaalde soortgroep en de Rode Lijsten zelfs een graadmeter worden genoemd voor de effectiviteit van het soortenbeleid, functioneert dit niet. In de praktijk vindt herziening van de Rode Lijsten niet binnen 10 jaar plaats, zoals bij IUCN, laat staan dat er jaarlijks bijstellingen mogelijk zijn;
- Vanuit de Nederlandse Particuliere Gegevensbeherende Organisaties (PGO's) komen signalen dat voor bepaalde taxonomische groepen de nieuwe IUCN C&C een beter en objectiever toetsingskader vormen als het gaat om het inschatten van het risico op uitsterven in Nederland dan de bestaande nationale C&C (de Jongh & van Gelder, 2002);
- Rode Lijstsoorten spelen nauwelijks een rol bij Ecologische Netwerken in Nederland en Europa (Bennett, 2003).

Voor een groot aantal soorten in Nederland zal de toepassing van de nieuwe IUCN C&C (versie 3.1.) in combinatie met de regionale toepassingsrichtlijnen een verandering van hun Rode Lijststatus betekenen. Bij een zeer kleine steekproef van acht soorten bleek er bij toepassing van de nieuwe IUCN C&C bij zeven soorten een statusverandering op te treden op de Nederlandse Rode Lijsten (de Jongh & van Gelder, 2002; kader 1).

Door de verschuiving in Rode Lijststatus bij toepassing van de nieuwe IUCN C&C kan niet uitgesloten worden dat de Nederlandse Rode Lijsten structurele veranderingen zullen ondergaan qua lengte en samenstelling. Een voorbeeld is al voorhanden: bij een toetsing van de Nederlandse Rode Lijst voor zoetwatervissen aan de nieuwe IUCN C&C liep het aantal Rode Lijstsoorten terug van 24 naar 17 (de Nie, 2003).

Hier blijkt dus ook een nadeel van een overstap op de nieuwe IUCN C&C: het verlies aan continuïteit. Omdat Rode Lijsten in Nederland nog niet eerder zijn herzien, is dit probleem te ondervangen door met terugwerkende kracht de oude lijsten ook opnieuw te toetsen. Een ander nadeel is het signaal dat uit zal gaan naar de politiek, van het mogelijke inkorten van de Rode Lijsten door toepassing van de IUCN C&C.

Het enorme voordeel van de grotere geloofwaardigheid en flexibiliteit van de Nederlandse Rode Lijsten compenseert volgens mij echter op termijn ruimschoots deze nadelen. Een bijkomend argument is een mogelijke Nederlandse bijdrage aan de Europese harmonisatie van Rode Lijsten.

Nederlandse bijdrage aan harmonisatie van Rode Lijsten

Omdat in de nieuwe Flora- en Faunawet in Nederland gerefereerd wordt aan Lijsten van bedreigde soorten (waaronder ook de Rode Lijsten gerekend kunnen worden) zal een internationale harmonisatie van deze lijsten in Europees kader ook voor Nederland alleen maar belangrijker worden. Deze harmonisatie kan op een aantal manieren plaatsvinden. De huidige Rode Lijsten kunnen worden getoetst aan de nieuwe IUCN C&C (zoals momenteel al in een aantal Europese landen). Dit kan zowel op het schaalniveau van Europa als op het schaalniveau van individuele landen. Naast internationale Rode Lijsten (bijv. Europa) blijven nationale Rode Lijst-

Kader 1

Status van acht soorten getoetst volgens Nederlandse C&C en de nieuwe IUCN C&C

Het mos *Timia megapolita*, dat recent in de Biesbosch is ontdekt en waarvan niet meer dan 100 kolonies bekend zijn, werd geassocieerd als Bedreigd (= EN: D1), terwijl deze soort op de Nederlandse Rode Lijst als Zeldzaam (= NT volgens fig. 1) geassocieerd zou worden.

Hamerblaadje (*Cladonia strepsilis*), een korstmos, dat alleen gevonden wordt in zandverstuivingen in Nederland, met een geschatte geografische verspreiding van 100 km² en met een afname sinds 1900 van 90%, werd geassocieerd met de nieuwe C&C als Bedreigd (= EN: A1 b,c), terwijl de soort op de Nederlandse Rode Lijst nu ook als Bedreigd (= EN) geassocieerd is.

De paddestoel *Agaricus geesterani*, endemisch voor Nederland, waarvan in 1970-1986 drie individuen werden aangetroffen en in 1986-1996 negen individuen werd met de nieuwe C&C geassocieerd als Ernstig bedreigd (= CR: D1). Volgens de Nederlandse Rode Lijst is deze soort Gevoelig (= Susceptible, een oude IUCN categorie uit 1994). Vetblad (*Pinguicula vulgaris*), een vaatplant die tot 1950 nog een geografische range van 100 km² had, nam daarna af met meer dan 90%, tot een totaal aantal resterende individuen van 200.

Volgens de nieuwe IUCN C&C zou deze soort geassocieerd worden als Bedreigd (= EN: B2, a,c), terwijl de soort volgens de Nederlandse Rode Lijst geassocieerd werd als Ernstig Bedreigd (= CE).

De Patrijs (*Perdix perdix*) werd met de nieuwe C&C geassocieerd als Kwetsbaar (VU: A2 b,c,e; A3 b,c,e). Op de Nederlandse Rode Lijst heeft deze soort de vergelijkbare status Kwetsbaar (= VU).

De Grauwe gors (*Milaria calandra*) werd met de nieuwe C&C geassocieerd als Bedreigd (EN: A2b,c,e; A3 b,c,e; C1; C2a). Op de Nederlandse Rode Lijst is deze soort geassocieerd als Ernstig Bedreigd (= CE).

De Veldhamster (*Cricetus cricetus*), die niet voorkomt op de in 1995 gepubliceerde Rode Lijst voor zoogdieren, zou volgens de nieuwe C&C geassocieerd worden als Ernstig Bedreigd (= CR: D1) (analyse gebaseerd op Gabor, 1999). Een toetsing op basis van de regionale toepassingsrichtlijnen leidt voor deze soort niet tot een opwaardering of bijstelling naar beneden.

Voor de Das (*Meles meles*), die momenteel ook niet op de Nederlandse Rode Lijst voorkomt, zou een classificatie (op basis van Griffiths & Thomas, 1997) tot de status Kwetsbaar (VU: B1a,b,iii) leiden. Toepassing van regionale toepassingsrichtlijnen zou echter aanleiding geven tot een 'opwaardering' tot Zeldzaam (= NT).

ten daarom van belang, alleen wordt de vergelijkbaarheid van de Rode Lijststatus groter als vergelijkbare criteria worden gehanteerd. Ook kunnen bij nationale Rode Lijsten additionele lijsten voor populaties van internationale (Europese) betekenis opgesteld worden. In de gepubliceerde Nederlandse Rode Lijst voor vogels is dit al gebeurd.

Een andere mogelijkheid is het opwaarderen of naar beneden bijstellen van soorten op de nationale Rode Lijsten, afhankelijk van de status in Europa. De IUCN heeft daarvoor een protocol ontwikkeld (de regionale toepassingsrichtlijnen). Er moet echter voor gewaakt worden dat nationaal bedreigde soorten (en ondersoorten) hun nationale Rode Lijststatus en daarmee beschermende maatregelen niet verliezen, omdat elders in Europa nog één of meerdere vitale populaties zijn.

Kader 2

Internationale Conferentie IUCN

Eind november 2002 vond in Naturalis te Leiden een Internationale Conferentie plaats over de harmonisatie van Rode Lijsten van bedreigde soorten in Europa. De Conferentie werd georganiseerd door het Nederlands Comité voor IUCN (NC-IUCN) en het Centrum voor Milieukunde Leiden (CML) in samenwerking met het Rode Lijsten-programma van de World Conservation Union (vroeger de International Union for the Conservation of Nature and Natural Resources, waarbij de oude afkorting IUCN gehandhaafd is). Financiële steun werd gegeven door het Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij en de Van Tienhoven Stichting. Meer dan 90 deskundigen uit 19 Europese landen namen aan de Conferentie deel en er werden ruim 30 wetenschappelijke presentaties gegeven over Rode Lijsten van uiteenlopende bedreigde planten- en diersoorten.

NC-IUCN en het Centrum voor Milieukunde Leiden hebben naar aanleiding van de internationale conferentie in Leiden (kader 2) een aantal aanbevelingen geformuleerd voor het Ministerie van LNV en de Raad van Europa:

1. Nederland moet stimuleren meer Rode Lijsten op te stellen op het niveau van de gehele Europese regio. Met name de Raad van Europa heeft een aantal van deze Europese Rode Lijsten gepubliceerd (bijv. vlinders, vogels en paddestoelen);
2. De huidige Nederlandse Rode Lijsten moeten worden getoetst aan de internationale (2001) IUCN Categorieën en Criteria, waardoor ze vergelijkbaar worden met

- die van andere Europese landen;
3. Nederland zou het opwaarderen of naar beneden bijstellen van soorten op de nationale Rode Lijsten moeten invoeren, afhankelijk van de status van dezelfde soort in aangrenzende gebieden van buurlanden. IUCN heeft daarvoor een protocol ontwikkeld (de zgn. regionale toepassingsrichtlijnen);
4. De herziening van de nationale Rode Lijsten moet, analoog aan IUCN, minimaal om de 10 jaar plaatsvinden;
5. Tevens zouden de Rode Lijsten beschikbaar moeten zijn op een website, hetgeen ook de optie van een (facultatieve) jaarlijkse update (analoog aan IUCN) mogelijk kan maken. In juli 2003 werd geen toegang gevonden tot de Rode Lijsten via de website van het ministerie LNV. De Nederlandse Rode Lijsten kunnen wel besteld worden via het Expertise Centrum LNV in Wageningen;
6. Tenslotte kan de harmonisatie van de Rode Lijsten in Europa een positief effect hebben op de uitvoering van Europese regelgeving. De nationale Rode Lijststatus van soorten zal dan bij de periodieke evaluatie van Bijlagen uit de EU Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn meegewogen moeten worden.

Voor meer informatie over beschermde soorten wordt verwezen naar <http://www.natuurcompendium.nl>

Literatuur

- Bal, D., H.M. Beije, M. Fellingner, R. Haveman, A.J.F.M. Opstal & F.J. Zadelhoff, 2001.** Handboek Natuurdoeltypen. Ministerie van LNV, Expertisecentrum. LNV Rapportnr. 2001/020.
- Bennett, G., 2003.** Ecological networks in relation to Red Lists, In: Proceedings International Conference on the Harmonization of European Red Lists. Ed. H.H.de longh, W. Bergmans, M.J. van Gelder & O.Banki (in press).
- Gabor, N., 1999.** Revised report on the status of Hamsters in Europe. Standing Committee, Council of Europe.
- Gärdenfors, U., C. Hilton-Taylor, G. Mace & J.P. Rodríguez, 2001.** The application of IUCN Red List Criteria at Regional levels. Conservation Biology 15 (5): 1206-1212.
- Griffiths, H.I. & D.H. Thomas, 1997.** The conservation and management of the European badger, *Meles meles*. Council of Europe.
- Heijerman, Th. & H. Turin, 1999.** Rode Lijsten en evaluatie van het Nederlandse Natuurbeleid ofwel kunnen Rode Lijsten korter? De Levende Natuur 100 (8): 286-291.

Hilton Taylor, C. (red.), 2000. 2000 IUCN Red List of Threatened Species. IUCN, Gland & Cambridge.

longh, H.H. de & M.J. van Gelder, 2002. Report of a Training workshop on the application of the new IUCN Categories and Criteria version 3.1. on Netherlands Species cases. Centre of Environmental Science, Leiden University: 7.

longh, H.H. de & H.T.H. Prins (red.), 2000. International Seminar on Species Conservation; the IUCN Red List categorie discussed. Proceedings of an International Workshop, Mededelingen Nederlandse Commissie voor Internationale Natuurbescherming. Leiden, maart 1998.

Köppel, C., F. Jansen, J. Burton, M. Schnittler & N. Hirneisen, 2003. A statistical survey on European Red Lists. In: Proceedings International Conference on the Harmonization of European Red Lists. Ed. H.H. de longh, W. Bergmans, M.J. van Gelder & O. Banki.

Ministerie van LNV, 2000. PSO en IPO. Meerjarenprogramma Uitvoering Soortenbeleid 2000-2004.

Nie, H. de, 2003. Red Listing of Freshwater fishes in the Netherlands. In: Proceedings International Conference on the Harmonization of European Red Lists. Ed. H.H.de longh, W. Bergmans, M.J. van Gelder & O. Banki.

Strien, A.J. van, 1999. Rode Lijsten zijn zinvol. De Levende Natuur 101 (3): 94-95.

Summary

Towards harmonisation of Red Lists in Europe

In Europe more than 2000 Red List publications have been identified, representing some 3,701 Red Lists of threatened species. This large number of Red Lists shows a high diversity and no common approach. The objectives of these Red Lists differ from direct priority setting for nature conservation action to the evaluation of extinction risk only.

In addition there are big differences in the taxonomic groups selected, the geographic and administrative scale and range, and methodologies applied. The methodologies include different Categories and Criteria for Red Listing per European country. As a result of these differences the policy impact of Red Lists in Europe is low and Red List species are only to a very limited extent used in European Ecological networks and for the regular updating of the annexes of the Habitat and Bird Directives. In the present article a plea for more harmonisation of Red Lists in Europe is made. One option for more harmonisation is the use of the new IUCN Categories and Criteria (version 3.1.) for threatened species.

Dr.Ir. H.H.de longh
Centrum voor Milieukunde
Postbus 9518
2300 RA Leiden
email: longh@cml.leidenuniv.nl